

Mariana HARJEVSKI

Doctor în științe ale comunicării, director general al Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”. Predă cursul *Cadrul legislativ al activității bibliotecilor din RM* în cadrul Universității de Stat din Moldova. Autoarea tezei de doctor: „Evoluția politicilor în sistemul național al bibliotecilor din Republica Moldova”. Domenii de interes: biblioteconomie, teoria lecturii, politici publice, inovații în biblioteci, servicii de bibliotecă. Cărți publicate: Rolul bibliotecilor în procesul educației civice [Роль библиотек в процессе гражданского воспитания] (coaut. Lidia Kulikovski). Chișinău: Princeps, 2017.

DE LA LECTURĂ LA ÎNVĂȚARE. POTENȚIALUL BIBLIOTECII MUNICIPALE „B.P. HASDEU” DE VALORIZARE A ISTORIEI ORAȘULUI CHIȘINĂU ÎN CADRUL PROGRAMULUI *PROMOVAREA VERII*, ED. 2021

Argument

În vara anului 2021, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a transformat spațiile filialelor sale cu resurse unice în laboratoare de lectură și explorare, de joc și creativitate, unde micii chișinăuieni au obținut abilități și competențe necesare lor pentru învățarea funcțională. Genericul ediției 2021, „*Citește și descoperă Chișinăul!*”, a provocat interes și a atras, la cele 27 de filiale ale bibliotecii, mai mulți copii și adolescenți care au avut șansa să descopere farmecul Chișinăului tocmai când urbea își sărbătorea cei 585 de ani de la prima atestare documentară. Bibliotecile au devenit mai atractive și mai cognitive prin lecturile despre Chișinău, cunoașterea personalităților, explorările creative ale fotografiilor, scrierea istoriilor locale, elaborarea itinerariilor de vizită a monumentelor și a altor locuri de importanță istorico-culturală sau prin implicarea în jocuri cognitive de cunoaștere a istoriei Chișinăului.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” s-a implicat activ și anterior în diverse programe de educație, devenind de mult timp un actor

comunitar de încredere pentru învățare. Trebuie de menționat însă că, în calitate de lideri în educație comunitară, biblioteca a fost cea care a pilotat programul *Provocarea verii* în prima lui ediție din 2019. De atunci, ea le asigură utilizatorilor servicii de învățare flexibilă și le oferă șanse unice de implicare în varii experiențe: învățare activă prin activități de grup, în formate interactive prin intermediul tehnologiilor și multe altele.

Pe parcursul a 37 de zile (lunile iunie-iulie), biblioteca a oferit acces la învățare, ajutând 1921 de copii să păstreze și să valorifice educația pe care o primesc pe parcursul anului școlar. Platforma dedicată programului a asistat tehnic comunicarea cu utilizatorii, transformând totul în provocare-invitație spre lectură și cunoaștere activă și creativă a Chișinăului.

Având o multitudine de resurse, diverse formate educaționale și conexiuni comunitare în rețeaua filialelor (cărți, jocuri, tehnologii etc.), Biblioteca Municipală s-a poziționat perfect, unic într-un fel, oferind 3178 de activități. Copiii și tinerii au avut șansa să descopere, să

creeze și să inițieze propriile experiențe de învățare, dat fiind variata gamă de oferte pusă la dispoziție de către filiale. Bibliotecile au utilizat propria lor capacitate venind cu oferte educaționale ce au încorporat atât lectura tradițională pe parcursul verii, cât și oferte de învățare bazate în special pe cunoașterea orașului Chișinău.

Aceste oportunități puse la dispoziția copiilor, dar și a tinerilor au avut scopul să dezvolte abilități esențiale de fortificare a capacității lor de învățare. *Provocarea verii* a avut o importanță deosebită pentru familiile care locuiau în proximitatea bibliotecii și, deopotrivă, pentru familiile care au avut mai puține oportunități de învățare pe parcursul verii, din varii motive, printre care lipsa de spații gratuite primitoare și accesibile, dedicate învățării non-formale.

Reușita acestui program a constat în găsirea unor noi medii de învățare și stabilire a unor parteneriate cu organizațiile comunitare în scopul multiplicării oportunităților de învățare atât în interiorul, cât și în afara bibliotecii. Cele 27 de filiale ale bibliotecii au reușit să asigure spații atractive, cu posibilități interactive în cele 12 săptămâni ale verii. Succesul acestui program a constat în oferirea șanselor egale familiilor cu mulți copii și cu venituri mici. Noua abordare a generat o extindere exponențială a accesului la activitățile și resursele de învățare pentru mai mulți copii, în mai multe locuri și în mai multe moduri.

Metodologia programului

Cele 27 de biblioteci au desfășurat diverse activități, aplicând variate forme și metode care s-au axat pe cele două componente ale sloganului: „*Cunoaște și descoperă Chișinăul!*” Participanții au citit cărți despre Chișinău, de la enciclopedii la monografii. Bibliotecarii au provocat circa 560 de chișinăuieni orientându-i de la lectura obligatorie către lectură exploratorie, ținând cont de vârstă și oferind teme de discuție interesante. Lectura lor a devenit captivantă, dat fiind multiplele abordări și metode activ-participative, precum lectura în lanț, povestirea, lectura explicativă etc. Copii au participat activ în cadrul celor peste 3178 de activități.

Deoarece bibliotecile sunt instituții de încredere și de încadrare în comunitate a oamenilor din diferite medii sociale, ele au utilizat un cadru metodologic înserat în „Ghidul *Provocarea verii*” pe care l-au urmat cu meticulozitate. În felul acesta, echipele formate în filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” au fost capabile să răspundă nevoilor comunitare în moduri unice, pe care alte instituții de învățământ și alte organizații nu le reușesc în această perioadă esțială. Fiind flexibile, deschise către inovație și conexiune comunitară, bibliotecile au prezentat diverse acțiuni oportune învățării. Această orientare către învățare a extins serviciile de bibliotecă pentru copii și adolescenți, activitățile lor devenind mai inclusive, mai educative, mai distractive, în mod special, prin *Jurnalul participantului*. Destinat cu prisosință celor care au participat, *Jurnalul* a fost structurat în 2 capitole: „*Citește!*” și „*Descoperă!*”. Fiecare dintre acestea au oferit provocări, invitații la lectură și creație, la descoperiri ale orașului Chișinău, realizate împreună cu familia sau de sine stătător.

Pentru ai incita la lectură și a forma din această activitate un obicei, Biblioteca Municipală a inițiat *Turnirul Lecturii*, axat pe principiile funcționale ale lecturii, ca parte componentă a programului. Fiecare copil înscris și-a asumat angajamentul de a citi zilnic minimum 20 de minute. Cele 20 de min de lectură zilnică a presupus lectura liberă și independentă a fiecărui participant. Performanțele fiecărui cititor au fost consemnate în grila de autoevaluare numită *Fișă-cronometru*. Desigur, a fost la discreția cititorului să aleagă cartea și timpul acordat lecturii, dar el a fost încurajat să citească nu mai puțin de 20 de min pe zi. După aceste lecturi, copiii au dialogat cu bibliotecarii, au lansat discuții între ei, și-au evaluat propriul record. Peste 282 de minute au fost alocate lecturii de către fiecare copil participant al programului *Provocarea verii*.

Biblioteca a reușit să pună la dispoziția bibliotecarilor și utilizatorilor informații relevante despre Chișinău ca să asigure buna desfășurare a programului. Astfel, pe blogul *Chișinău, orașul meu* au fost plasate prezentări, teste de cunoaștere, concursuri intelectuale, curiozități,

articole tematice, materiale video etc. La fel, peste 478 de excursii ghidate au fost organizate pentru explorarea mai bună a Chișinăului. Acestea au oferit diverse oportunități de cunoașterea a naturii, arhitecturii, istoriei, dar și a biografiei oamenilor orașului. Plimbările prin proximitatea bibliotecii, vizitarea muzeelor, spațiilor atractive, parcurilor chișinăuene au incitat copiii să scrie istorii, să creeze fotografii, să elaboreze puzzle-uri etc.

Provocarea verii a fost o experiență de învă-

țare pentru toată lumea. Ca instituție de cultură și educare, biblioteca s-a simțit privilegiată că, în această vară, a primit în spațiile ei atâtea familii care i-au acordat vot de încredere în privința educării copiilor lor. Agenda programului a fost specifică pentru fiecare filială, fiind extinsă la fiecare două săptămâni, inițiind diverse teme în vederea descoperirii patrimoniului local al Chișinăului, explorării și cunoașterii lui. În acest scop, au fost recomandate următoarele teme care au fost extinse în funcție de cunoștințele și competențele bibliotecarilor, dar și de preferințele cititorilor (Anexa 1).

Reiterăm faptul că printre temele apreciate de participanți au fost: „Chișinău – carte de vizită / date generale despre oraș”; „Cunoaștem istoria orașului”, „Oraș cu istorie, oraș cu viitor”, „Monumentele orașului”, „Orașul literar”, „Străzi, bulevarde, piețe”, „Străzile sectorului”, „Cunoaștem personalități chișinăuene”, „Flora și fauna orașului” și „Orașul care inspiră”.

Un instrument distractiv și captivant pentru participanții programului a fost *Jurnalul explo-*

ratorului (material oferit gratuit), care a devenit jurnalul zilnic al cititorului pe marginea a ce a citit despre Chișinău la biblioteca din sectorul lui și care a servit drept suport pentru scrierile, trăirile și momentele impresionante petrecute la bibliotecă. Cele două componente ale jurnalului au propus provocări pe care participantul le-a realizat la bibliotecă, fiind ghidat de către bibliotecar. Astfel, explorarea și cunoașterea orașului Chișinău a fost realizată și prin utilizarea setului de teste interactive, concursuri intelectuale, curiozități despre istoria orașului, personalități, monumente, străzi, excursii pietonale etc. Pe parcursul programului bibliotecile au oferit oportunități de jocuri interactive de grup. Activitățile tematice cu privire la cunoașterea orașului Chișinău au fost axate și pe formarea competențelor digitale ale copiilor. Aceștia au creat jocuri proprii, animații pe baza propriilor istorii, au cunoscut noi aplicații pentru exersarea și dezvoltarea cunoștințelor. Sursă de învățare și explorare a orașului au fost jocurile elaborate de Secția *Memoria Chișinăului* care au servit drept o modalitate ingenioasă de relaxare, precum și de exersare a creativității. Printre cele mai des utilizate au fost: 50 de întrebări despre Chișinău, Cât de bine cunoaștem Chișinăul?, Cunoaște Chișinăul!, Chișinău Crossword, Muzeele Chișinăului, Străzile Chișinăului.

Participanții la *Provocarea verii* au fost impresionați de agenda programului și au considerat că și-au trăit cea mai bună vară. Cel mai elocvent mod prin care putem să ne explicăm impactul acestui program estival este setul de opinii, păreri și impresii despre experiența lor semnificativă trăită la *Provocarea verii*, pe care copiii și părinții și le-au expus. Persoanele care și-au împărtășit impresiile au fost deschise spre comunicare, relatând cu sinceritate opiniile și emoțiile trăite la bibliotecă în această vară, apreciind, totodată, dedicația și profesionalismul bibliotecarilor. Câteva exemple oferim aici:

- „Programul *Provocarea verii* este unul excepțional! La acest proiect copiii și-au îmbogățit cunoștințele despre Chișinău, aici au comunicat cu copii din alte instituții de învățământ, aici – în bibliotecă – au simțit plăcerea de a lectura

AGENDA ACTIVITĂȚILOR 21.06 - 02.07.2021 Filiala „A. Mickiewicz”

	Luni	Marti	Miercuri	Joi	Vineri
S1	10:00-13:00 Lansarea programului CITEȘTE: Chișinău – carte de vizită (simbolurile, amplasare, polițele, imn, ș.a) Turnirul lecturii: Citește minimum 20 de minute pe zi DESCOPERĂ: *Strada bibliotecii mele (prezentare de documente) *Sesiune foto: Poze creative lângă monumentul lui Adam Mickiewicz	10:00-13:00 Moment de învioreare CITEȘTE: Chișinăul - de la origini până în prezent Turnirul lecturii: Citește minimum 20 de minute pe zi DESCOPERĂ: *Chișinăul în cărți și albume (prezentare de documente) *Atelier de pictură: Chișinăul meu colorat!	10:00-13:00 Moment de învioreare CITEȘTE: Legendele Chișinăului Turnirul lecturii: Citește minimum 20 de minute pe zi DESCOPERĂ: *Chișinăul delicios (prezentare video, degustare bomboane) *Joc: Asambliază puzzle-ul unui edificiu din Chișinău	10:00-13:00 Moment de învioreare CITEȘTE: Jurnalul micului călător din Chișinău, de Victoria Fonari Turnirul lecturii: Citește minimum 20 de minute pe zi DESCOPERĂ: *Atracții turistice, locuri de vizitat în capitală (excursie la Muzeul de Științe ale Naturii, USM) *Sesiune foto: Surprinde prin poze frumusețea orașului	10:00-13:00 Moment de învioreare CITEȘTE: Arcul de triumf – simbolul orașului Chișinău Turnirul lecturii: Citește minimum 20 de minute pe zi DESCOPERĂ: *Arcul de triumf rezolvând puzzle online *Atelier de creație: Modelează din argilă Arcul de triumf din agită
S2	10:00-13:00 Moment de învioreare CITEȘTE: Chișinăul ascuns, de Lică Sainciuc Turnirul lecturii: Citește minimum 20 de minute pe zi DESCOPERĂ: *Centralele Comunitate din cartier (excursie la centru „Andrei”) *Chișinău în limbile europene!	10:00-13:00 Moment de învioreare CITEȘTE: Cultura în Chișinău (teatre, muzee, biblioteci, centre de creație) Turnirul lecturii: Citește minimum 20 de minute pe zi DESCOPERĂ: *Prima televiziune din Chișinău (Excursie la TV M1; Teleradio și Moldova Film) *Atelier de pictură: Pictază orașul modern	10:00-13:00 Moment de învioreare CITEȘTE: Străzile din sectorul Centru al capitalei Turnirul lecturii: Citește minimum 20 de minute pe zi DESCOPERĂ: *Flora și fauna Chișinăului (plimbare prin pădurea din apropierea bibliotecii)	10:00-13:00 Moment de învioreare CITEȘTE: Carol Schmidt – primarul cu origini poloneze, care a remodelat Chișinăul Turnirul lecturii: Citește minimum 20 de minute pe zi DESCOPERĂ: *Personalități poloneze din Chișinău (excursie pe urme poloneze prin Chișinău) *Expoziție fotografică în bibliotecă: Urme poloneze în Chișinău	10:00-13:00 Moment de învioreare CITEȘTE: Chișinăul în cântece și poezii Turnirul lecturii: Citește minimum 20 de minute pe zi DESCOPERĂ: *Chișinăul muzical Muzette Karaoke *Provocare: Vreau ca în orașul meu... (dorințele copiilor către primar) Totalurile provocării (Turul 2)

Anexa 1. Agenda Bibliotecii „Adam Mickiewicz”, filială a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

printre cărți! Vă mulțumim pentru profesionalismul și dăruirea cu care ați lucrat cu copiii noștri! Ruxanda, cu mare nerăbdare, aștepta următoarea zi pentru a explora în lumea cărților, pentru a afla ceva nou. Anume în cadrul acestui program – „Provocarea verii” – a simțit plăcerea de a citi o carte din bibliotecă printre rafturile cu cărți. Suntem recunoscători că ați adus în inimile copiilor noștri dragostea de a răsfoi o carte, dragostea pentru orașul nostru frumos – Chișinău! Vom aștepta vara viitoare pentru a reveni din nou la voi, la bibliotecă! Vă urăm succese și realizări frumoase!” (Familia Rîșneanu, Chișinău, iulie, 2021, Biblioteca Centrală)

- „Огромное спасибо за проведённую «Provocarea verii 2021»! Наши дети получили огромное удовольствие, очень интересно провели время, посетили все мероприятия. Мы приходим к вам уже третий год и всегда получаем заряд интересной информации, приятного общения и бодрости! Хочется отметить ваш неизменно творческий подход к организации, самое доброе и гостеприимное отношение к посетителям. Особенно понравились: Экскурсии, Чтения книг, Эксперименты... это было замечательно! Успехов и сил в дальнейших мероприятиях!

Благодарю Вас за огромную работу, терпение, понимание и любовь к нашим деткам! Мы создали видео клип с самыми важными моментами этого лета в библиотеки.” (С уважением, Мама Никиты, Наталия, Filiala „M. Ciachir”)

Un aspect inedit al programului *Provocarea verii* a fost cele peste 700 de dorințe și sugestii ale copiilor transmise Dlui Primar general al mun. Chișinău, înserate într-un album. Printre propunerile copiilor se regăsesc: plantarea mai

multor copaci, îngrijirea câinilor vagabonzi, crearea spațiilor de joacă pentru copii.

În final, susținem că *Provocarea verii* a fost unul dintre cele mai mediatizate programe care s-au desfășurat la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” pe parcursul anului 2021. Mai multe reportaje TV – în total 35 – au fost difuzate pe canalele publice de televiziune TV Moldova 1, TVR Moldova.

Fără echivoc, participanții programului *Provocarea verii* au avut parte de o aventură de neuitat în universul bibliotecilor din Chișinău, fructificând timpul liber, obținând noi cunoștințe, valorificând noi pasiuni și creând noi prieteni.

Referințe bibliografice:

1. *Provocarea verii – program STEAM estival: ghid metodologic de implementare* / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”; concept, elab. de dr. Lidia Kulikovski; contribuții: dr. Mariana Harjevschi [et al.]. Chișinău: Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2019.

2. Kulikovski, Lidia. *Ziarul Provocării noastre: sinteze, articole, feedback*. În: Lidia Kulikovski, Elena Taraga, *Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”*. Chișinău: Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2019.

3. Lidia Kulikovski, Mariana Harjevschi, Elena Butucel, *Provocarea verii: Jurnalul Participantului, 3 iunie – 25 august 2019*. Elab. concept: dr. Mariana Harjevschi, dr. Lidia Kulikovski; contribuții: Tatiana Coșeri. Chișinău: Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2019.

4. *Citește și descoperă Chișinăul! Provocarea verii, ediția 2021*. <http://provocareaverii2021.tilda.ws/> [vizitat la: 08.11.2021]

5. *Curiozități. Presentări. Video. Teste. Concurseri. Resurse tematice. Materiale promoționale*. <https://chisinaucapitala.wordpress.com/provocarea-verii-2021/> [vizitat la: 08.11.2021]

PROVOCAREA VERII
iunie-iulie 2021

Vreau ca în orașul meu...
700+ dorințe ale copiilor pentru
Primarul General al municipiului Chișinău

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
CHIȘINĂU
DIRECȚIA CULTURĂ

Biblioteca
Municipală
B. P. HASDEU

● www.hasdeu.md
● [Biblioteca Municipală B.P. Hasdeu](mailto:lnactiivitati@gmail.com)
● lnactiivitati@gmail.com
● 022224186

De la lectură la învățare. Potențialul Bibliotecii municipale „B.P. Hasdeu” de valorizare a istoriei orașului Chișinău în cadrul programului promovarea verii, ed. 2021

Rezumat. Bibliotecile publice au fost mereu considerate instituții esențiale de învățare în comunitățile lor, oferind copiilor, adolescenților și altor membri ai familiilor programe cu lecturi de vară și oportunități noi de învățare activă. În continuarea acestui efort, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și-a dezvoltat și extins oferta de vară, considerând oportun de a include, pe lângă programele de lectură, învățarea interactivă. Pe parcursul anilor, biblioteca a oferit oportunități unice și flexibile de implicare a copiilor, de învățare a adolescenților și adulților. Vara anului 2021 a transformat biblioteca în laborator de lectură și explorare, de joc și creativitate. Genericul ediției 2021 „Citește și descoperă Chișinăul!” a generat interes și a atras, către cele 27 de filiale ale bibliotecii, mai mulți copii. Aceștia au avut șansa să descopere farmecul Chișinăului tocmai când urbea își sărbătorea cei 585 de ani de la prima atestare prin lecturi despre oraș, prin cunoașterea personalităților, explorări creative ale fotografiilor, scrierea istoriilor locale, crearea ierbarelor și insectarelor, elaborarea hărților cu monumente și locuri de importanță istorico-culturală.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Chișinău la 584 de ani, lectură, bibliotecă publică, servicii de bibliotecă.

From reading to learning: the potential of the “B.P. Hasdeu” municipal library to valorization the history of the city of Chișinău as part of the summer challenge program

Summary. Public libraries have always been considered essential learning institutions in their communities by offering summer reading and innovative learning opportunities for children, teens and families. By continuing this effort, the „B.P. Hasdeu” Municipal Library has developed and expanded its summer offer, considering it appropriate to include it, in addition to reading programs, interactive learning. Over the years, the library has provided unique and flexible opportunities to engage children, as well learning programs for teens, and experiences based on learning and adults. In the summer of 2021, the library was transformed into a lab for reading, exploration, games, creativity. The 2021 motto, *Read and discover Chișinău!*, generated interest and attracted children to 27 branches, who had the chance to discover the charm of Chișinău just when the city turned 585 years since the first attestation: through readings about Chișinău, knowledge of personalities, creative explorations through photographs, writing local stories, creation of herbariums and insectariums development of local maps spotting monuments and places of historical and cultural importance, as well interactive games about Chișinău.

Keywords: „B.P. Hasdeu” Municipal Library, Chișinău at 584 years old, reading, public library, library programs.